

برنامه‌های دانشگاه آزادگان

برای

بازسازی واحیاء رصدخانه مراغه

و ایجاد

مرکز ستاره‌شناسی

برنامه‌های دانشگاه آذربایجان

برای

بازسازی واحیاء رصدخانه مراغه

و ایجاد

مرکز ستاره‌شناسی

چاپ دانشگاه آزادگان

برنامه های دانشگاه آذربایجان برای بازسازی واحیاء رصدخانه مراغه

و ایجاد مرکز ستاره شناسی

بفرمان شاهنشاه دانش پرور و شهبانوی فرهنگ دوست دانشگاه آذربایجان بعنوان بزرگترین واحد علمی آذربایجان مسئولیت بازسازی واحیاء رصدخانه مراغه را که کهن ترین رصدخانه جهان و یکی از بزرگترین مجموعه های علمی ایران قدیم میباشد بعهده گرفته است . هدف دانشگاه آذربایجان از این امر شناساندن هرچه بهتر و بیشتر کوشش های دانشمندان ایرانی در علم نجوم و تشریح مساعی در احیاء مجدد این علم در ایران میباشد چراکه دانشمندان این مرزوبوم سهم بسزائی در ایجاد و پیشرفت آن داشته اند . در اجرای این هدف دانشگاه آذربایجان با تشریح مساعی و کمک های ذی قیمت سازمان جغرافیائی کشور چه از نظر بازسازی رصدخانه مراغه و چه از نظر تهیه و تامین تجهیزات علمی برای مراکز آموزشی و پژوهشی ستاره شناسی طرحهای متعددی جهت بازسازی واحیاء رصدخانه مراغه و ایجاد مرکز آموزشی و تحقیقاتی ستاره شناسی

- بررسی و تنظیم نموده است که هم اکنون در دست اجرا می باشد .
ذیلاً " به چگونگی این طرحها بطور خلاصه اشاره میگردد .

الف - طرح بازسازی رصدخانه مراغه

هدف از این طرح حفظ و بازپیرایی آثار باقی مانده از رصدخانه قدیم مراغه بمنظور معرفی و نشان دادن اهمیت این مجموعه علمی و تاریخی است . این طرح بطور کلی شامل قسمتهای زیر می باشد :

۱- حفظ آثار باقی مانده از رصدخانه قدیم مراغه :
در این قسمت سعی خواهد شد آثاری را که در طی حفاریهای متعدد بدست آمده اند حفظ و در صورت امکان نسبت به بازسازی بعضی از قسمتهای آن بصورت اولیه با توجه بمنابعی که در این مورد وجود دارد اقدام شود . بدین ترتیب بازدید کنندگان از این محل خواهند توانست با اهمیت این مجموعه ونحوه فعالیت های علمی آن در گذشته آشنا شوند .

۲- ایجاد موزه و نمایشگاه نجوم : در کنار مجموعه رصدخانه قدیم موزه ای جهت نمایش آلات نجومی قدیم و جدید احداث خواهد شد . در این موزه نمونه کلبه آلاتی را که توسط آنها عمل رصد ستارگان و محاسبات نجومی در رصدخانه مراغه انجام میگرفت تهیه و قرار داده خواهد شد .

هم اکنون نقشه فنی بیش از ده نمونه از مهمترین این آلات با مراجعه به کتب علمی قدیمی که در این زمینه باقی مانده است تهیه شده است . علاوه بر این نمونه آئنده از آلات نجومی که معرف پیشرفت علم نجوم از زمان تاسیس رصدخانه مراغه تا کنون بوده است ، در این موزه بمعرض نمایش قرار داده خواهد شد .

بازدیدکنندگان از این موزه ضمن آشنائی با سهیم دانشمندان ایرانی در توسعه علم نجوم ، به پیشرفتهای جدید این علم نیز آگاهی خواهند یافت .

بمنظور نشان دادن چگونگی پژوهشهای نجومی در زمانهای قدیم و امروز محلی در جنب موزه جهت نمایش فیلم و اسلاید پیش بینی شده است .

۳- ایجاد کتابخانه : در کنار موزه فوق الذکر محلی جهت قرار دادن کتابهایی که توسط دانشمندان ایرانی علم نجوم نوشته شده ، پیش بینی شده است . بمنظور تجهیز این کتابخانه هم اکنون دانشگاه آذربایجان سرگرم نسخه برداری از کتابهای قدیمی نجوم موجود در کتابخانه های ایران میباشد . علاوه بر این اقداماتی نیز جهت تهیه فتوکپی از کتابهای قدیم نجومی که در کتابخانه های کشورهای خارج وجود دارد بعمل آمده است . بعنوان مثال با استفاده از قرارداد همکاریهای علمی بین دولتین ایران و شوروی ، آکادمی علوم اتحاد شوروی

همکاریهای لازم را بآبادنشگاه آذربایجان جهت تجهیزموزه و کتابخانه، رصدخانه مراغه بعمل خواهد آورد .

متذکر میشود که انجام امور فنی مربوط به بازسازی رصدخانه مراغه به مهندسین مشاور نیکوکاران ایرانی ارجاع شده است و امیدواری حاصل است که عطیات ساختمانی آن هر چه زودتر آغاز گردد .

ب — ایجاد رصدخانه جدید :

بمنظور تشریک مساعی در احیاء فعالیت‌های علمی مربوط بنجوم در ایران که انجام آن در زمان رصدخانه مراغه ، با وج خود رسیده بود ، دانشگاه آذربایجان برنامه های وسیعی را جهت ایجاد یک مرکز پژوهشی ستاره شناسی پیش‌بینی نموده است . این برنامه بطور خلاصه شامل قسمت‌های زیر میشود .

۱ — ایجاد رصدخانه آموزشی و پژوهشی

برای انتخاب محل این رصدخانه بررسی کامل و وسیعی توسط متخصصین و کارشناسان داخلی و خارجی در مناطق مراغه و شبستر و تبریز صورت گرفته است و بدین منظور کوهی بارتفاع ۲۵۰۰ متر در دامنه کوه‌های سپند انتخاب شده است . رصدخانه جدید

مجهز به دستگاههای زیر میباشد .

— يك تلسكوپ نوع انكساری (zeiss) با قطر دهانه

۱۵ سانتیمتر و فاصله کانونی ۲/۲۵ متر با کانون زانویی

(coudé) همراه با وسایل عکاسی و فیلترهای مختلف از

جمله فیلتر H α و اسپکتروسکپ کوچک چشمی که برای پژوهشهای

خورشیدی از جمله بررسی شراره ها و لکه های خورشیدی بکار

خواهد رفت .

— يك تلسكوپ آموزشی نوع انعکاسی (Ealing) با

قطر دهانه ۴ سانتیمتر و شماره کانونی F/3/2 که بیشتر

برای کارهای آموزشی و پژوهشهای ساده بکار خواهد رفت . این

تلسكوپ دارای وسایل عکسبرداری نیز هست و علاوه بر این ترتیبی

دارد خواهد شد تا از آن در کارهای فوتومتری ستاره ای نیز

استفاده شود .

— يك تلسكوپ پژوهشی نوع انعکاسی (Ealing)

با قطر دهانه ۶۰ سانتیمتر و شماره های کانونی کاس گرایسن

F/11 و کوده F/33/5 که بیک starsensor و میز کنترل

مجهز میباشد و میتوان آنرا از طریق میز کنترل هدایت نمود این

تلسكوپ نیز دارای وسایل عکاسی میباشد . علاوه بر این میتوان

این تلسكوپ را بیک اسپکتروگراف در کانون کوده و یک فوتومتر

ستاره ای در کانون کاس گرایسن مجهز نمود . از این تلسكوپ به

منظورهای پژوهشی استفاده خواهد شد .

— يك اسپكتروگراف برای كانون كاس گراين يك فوتومتر ستاره ای جهت استفاده در تلسكوپ . ۶ سانتیمتری . فوتومتر ستاره ای دارای وسیله^۴ اتصالی مخصوص خواهد بود كه بتوان آنرا بر روی هر دو تلسكوپ . ۴ سانتیمتری و ۶ سانتیمتری نصب نمود .

از این رصدخانه بمنظور آموزش دانشجویان و تربیت پژوهشگران و عملیات پژوهشی ستاره شناسی استفاده خواهد شد .

۲— ایجاد مركز پژوهشی ستاره شناسی

بمنظور متمرکز نمودن فعالیتهای پژوهشی مربوط به نجوم ، دانشگاه آذربایجان مرکزی بنام مركز پژوهشهای ستاره شناسی تاسیس خواهد کرد . این مركز علاوه بر آرا بودن آزمایشگاههای مجهز جهت دانشجویان و پژوهشگران ، مجهز بیک کتابخانه^۴ مهم نجومی نیز خواهد بود . در این کتابخانه تمامی کتابها و مجلات علمی مربوط به علم نجوم گردآوری خواهد شد . مقدمات تجهیز این کتابخانه آغاز شده وهم اکنون مقدار قابل توجهی کتاب و مجله جمع آوری شده است . ترتیبی داده خواهد شد كه تمام پژوهشگران علم نجوم در ایران بتوانند بمنابع موجود در این کتابخانه دسترسی پیدا کنند .

۳ - تأسیس پلانتاریوم

بمنظور آشنائی عموم و خصوصا " جوانان بعلم ستاره شناسی ، دانشگاه آذربایجان نسبت به تأسیس پلانتاریوم از نوع Skymaster از Karlzeiss Ina با قطر داخلی ۱ متر و با گنجایش صد تاصد و پنجاه نفر اقدام نموده است . از این دستگاه برای آموزش مقدمات ستاره شناسی برای دانشجویان همچنین نمایش حرکت سیارات در سیستم خورشیدی ، بررسی حرکت دنباله داران ، نمایش کهکشانهای دور و سیسیاری از پدیده های ستاره شناسی استفاده خواهد شد . علاوه بر این با اجرای برنامه هایی برای کودکان ، جوانان و دیگر گروه های مردم میتوان در جهت بالا بردن اطلاعات و آشنائی آنان بدانش ستاره شناسی اقدام نمود .

دانشگاه آذربایجان در نظر دارد بعد از شروع بکار رصدخانه نسبت به پذیرش دانشجو در سطح فوق لیسانس و تربیت پژوهشگران ستاره شناسی اقدام نماید . بمنظور تکمیل کار علمی رصدخانه سال گذشته دوفنر از فارغ التحصیلان ممتاز رشته های فیزیک و ریاضی جهت اخذ تخصصی بخارج اعزام شده اند . و این برنامه در سال آینده نیز دنبال خواهد شد .